

I. Czytanie ze zrozumieniem

(...) „Iliada” sięga swymi początkami okresu mykeńskiego i w znacznym stopniu dość wiernie odzwierciedla jego kulturę. Pokolenia pieśniarzy pieczołowicie podawały sobie obraz wspaniałej przeszłości, zachowując w poetyckiej formie wiele przejawów ówczesnego życia. Wystarczy przypomnieć choćby ten fakt dobrze znany i od razu rzucający się w oczy każdemu czytelnikowi „Iliady”:

Bohaterowie epopei noszą spiżowe zbroje i tarcze, walczą spiżowymi mieczami i włóczniami o spiżowych ostrzach. Dzięki zaś archeologii wiemy dowodnie, że Mykeńczycy istotnie w ogóle nie znali żelaza. Zaczyna się ono rozpowszechniać dopiero od wieku XII p.n.e. Niewykluczone, że przyszło razem z Dorami, a więc z tymi plemionami, które zdruzgotały świat mykeński. Wsuwa się jednak w nauce również inne przypuszczenie co do dróg, którymi mogło dotrzeć do Grecji żelazo i umiejętność jego wyrobu. Pewne jest natomiast, że po wieku XII metal ten prawie całkowicie wypiera spiż jako surowiec do wykuwania oręża i narzędzi. A więc pieśniarze przez kilka stuleci opowiadali o spiżowych tarczach, pancerzach, hełmach, mieczach, toporach - ich zaś słuchacze walczyli już tylko żelazem! Co jeszcze znamiennejsze: „Iliada” wie o żelazie, wspomina o nim wielokrotnie, ale jedynie w porównaniach i przenośniach! Używa się więc w poemacie określenia „serce masz z żelaza”, lecz do bitwy idzie się z mieczem spiżowym.

Wniosek stąd taki: mówiąc o broni, pieśniarze potrafili przestrzegać w swych utworach pewnej konwencji bardzo długo przez setki lat. Dlaczego więc postępowali inaczej, gdy przyszło im opisywać obrządki pogrzebowe? W czasach wojny trojańskiej, w epoce mykeńskiej, zwłoki zmarłych grzebano, nie paląc ich uprzednio. A tymczasem „Iliada” zna wyłącznie obrządek kremacji!

Aleksander Krawczuk, *Wojna trojańska*. Wiedza Powszechna, Warszawa 1969, s. 258-259.

1. Autor tekstu prowadzi rozważania na temat:

- A) wydarzeń wojny trojańskiej B) stosowania żelaza w XII w. p.n.e.
 C) obrządków pogrzebowych w czasach mykeńskich D) zgodności „Iliady” z kulturą mykeńską

2. „Przestrzeganie przez pieśniarzy konwencji” oznacza:

- A) stosowanie języka właściwego dla eposu B) pieczołowitą dbałość o formę wiersza
 C) troskę o wierne odtworzenie rzeczywistości D) dostosowanie utworu do wymagań czytelnika

3. Bohaterowie „Iliady” walczą spiżową bronią, ponieważ:

- A) w czasach wojny trojańskiej nie znano żelaza
 B) spiż był surowcem szlachetniejszym od żelaza
 C) pokolenia pieśniarzy przekształciły pierwowzór tekstu
 D) ówczesny czytelnik nie rozumiałby sensu utworu

4. Z tekstu wynika, że:

- A) pieśniarze byli świadkami wydarzeń rozgrywanych pod Troją
 B) tekst „Iliady” powstał kilkaset lat po wojnie trojańskiej
 C) wojna trojańska rozegrała się po upadku kultury mykeńskiej
 D) pieśniarze całkowicie wypaczyli obraz wojny trojańskiej

5. Żelaza w „Iliadzie” używa się do:

- A) pojedynków między wojownikami B) wzbogacenia języka poematu
 C) zachowania wierności wobec faktów D) walk między bogami i boginiami

6. Niezgodność z mykeńską kulturą autor tekstu dostrzega w opisach:

- A) zbroi wojowników B) pochówku zmarłych C) narzędzi rolniczych D) toczonych walk

II. Nauka o języku

7. Partykuła jest zawarta w zdaniu:

- A) Czekał chyba 2 godziny. B) Jabłka są w koszyku.
 C) Zrozumiał wszystkie polecenia. D) Trwało to bardzo długo.

8. Osobową formą czasownika jest wyraz:

- A) wyniesiono B) policzyłby C) przyjść D) złożywszy

9. Błąd językowy znajduje się w zdaniu:

- A) Pochlebiał sobie, że wszystko umie. B) Słońce paliło żywym ogniem.
 C) Chory człowiek z trudem podniósł się w górę. D) Podczas wycieczki nabawił się kataru.

10. Wyrazy bliskoznaczne są zapisane w szeregu:

- A) manifestacja, demonstracja B) materiał, materialista
 C) osobliwy, wspaniały D) teoria, doświadczenie

11. Nieprawidłowo utworzono imiesłów:

- A) zaniósłszy B) przenosząc C) przeliczywszy D) mógłszy

12. Zdaniem bezpodmiotowym jest wypowiedzenie:

- A) Nie masz racji co do tych obrazów. B) Zniesiono wszystkie zakazy.
 C) Cały dzień padał ulewny deszcz. D) Czy chciałabyś iść do kina?

13. Nieprawidłowo zbudowano zdanie:

- A) Ala zgubiła rękawiczki, spacerując aleją. B) Przyszedłszy do domu, Piotrek zawołał siostrę.
 C) Basia włączyła telewizor, zasłoniwszy okno. D) Budując dom, zdarzyła się groźna katastrofa.

14. W zdaniu *Mężczyzna spokojnie wypił herbatę.* - przysłówek pełni funkcję:

- A) podmiotu B) dopełnienia C) okolicznika D) przydawki

15. W zdaniu *Marek przeczytał w gazecie ciekawy artykuł.* - dopełnienie jest określeniem:

- A) rzeczownika B) czasownika C) przymiotnika D) wyrażenia przyimkowego

16. Podstawą słowotwórczą wyrazu *zważyć* jest słowo:

- A) waga B) ważenie C) ważka D) ważyć

17. Prawidłowo wskazano (podkreślono) formant wyrazu:

- A) łódka B) odpracować C) pieniążek D) bawialnia

18. Do wyrazów złożonych zalicza się słowo:

- A) przedwcześnie B) mysikrólik C) zauroczony D) przyzwyczajony

III. Literatura

19. Prometeusz przestrzegał Epimeteusza, by:

- A) nie zrywał złotych jabłek B) nie wznosił się w powietrze
 C) nie bluźnił przeciw bogom D) nie poślubił Pandory

20. Aby pokonać leżącego w kołysce Heraklesa, Hera posłużyła się:

- A) hydrą B) mieczem C) trucizną D) kłamstwem

21. Faeton prosił boga słońca, by pozwolił mu:

- A) wspiąć się na Olimp B) skosztować ambrozji
 C) powozić słonecznym rydwanem D) zgasić księżyc i gwiazdy

22. Achilles wyzwał Hektora na pojedynek, gdyż ten:

- A) zakpił z jego odwagi B) zabił jego przyjaciela C) podpalił jego okręt D) odebrał mu niewolnicę

23. Bandyci, którzy uwięzili Adasia (w książce pt. „Szatan z VII klasy”), żądali od niego, aby:

- A) oddał im znaleziony łup B) rozszyfrował list Francuza
 C) wyjaśnił napis na drzwiach D) wskazał miejsce ukrycia skarbu

24. Na pomoc uwięzionemu Adasiowi oraz Francuzowi pośpieszyli:

- A) chłopci z okolicznych wsi B) mieszkańcy Bejgoły
 C) państwo Gąsowscy D) harcerze z pobliskiego obozu

25. Bilbo Baggins (w książce pt. „Hobbit, czyli tam i z powrotem”) nie chciał wziąć udziału w wyprawie krasnoludów, ponieważ:

- A) lubił swoje wygodne życie B) nie miał odpowiedniego ekwipunku
 C) był już dość stary i schorowany D) miał inne zadanie do wykonania

26. Tomek Wilnowski wraz przyjaciółmi (w książce pt. „Tajemnicza wyprawa Tomka”) wyruszyli do syberyjskiej tajgi, aby:

- A) zwiedzić kawałek świata B) upolować niedźwiedzia
 C) umożliwić zesańcowi ucieczkę D) dostarczyć polskim jeńcom broni

27. Fraszka jako gatunek literacki zawiera:

- A) smutny nastrój B) morał C) alegorię D) puentę

28. Jurand udał się do Szczytna (w powieści pt. „Krzyżacy”), aby:

- A) sprzedać Krzyżakom swe ziemie B) pośredniczyć w rozmowach Krzyżaków z księciem Januszem
 C) uwolnić córkę z krzyżackiej niewoli D) zaprotestować u mistrza krzyżackiego przeciwko zbrodni

29. Jagienka (w powieści pt. „Krzyżacy”) ocaliła Zbyszkowi życie podczas:

- A) pojedynku z Krzyżakiem B) polowania na niedźwiedzia
 C) egzekucji w Krakowie D) ataku bandytów na Bogdaniec

30. Eufemizm polega na:

- A) złagodzeniu brutalnej treści wypowiedzi B) wzniesłym zwrocie do osoby lub bóstwa
 C) nagromadzeniu wyrazów potocznych D) zestawieniu wyrazów przeciwstawnych